

Plenum

Tisdag 12.12.2017 kl. 13.59—17.07

8. Regeringens årsberättelse 2016

Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen om revisionen av statsbokslutet och regeringens årsberättelse för år 2016

Berättelse B 14/2017 rd

Berättelse B 9/2017 rd

Utskottets betänkande ReUB 8/2017 rd

Enda behandlingen

Andre vice talman Arto Satonen: Ärende 8 på dagordningen presenteras för enda behandling. Till grund för behandlingen ligger revisionsutskottets betänkande ReUB 8/2017 rd. Nu ska riksdagen besluta om ett ställningstagande med anledning av berättelserna. Behandlingen av ärendet avbröts i plenum 1.12.2017.

I anslutning till detta ärende tillåts även debatt om ärende 9 och 10 på dagordningen.

Vi inleder debatten om ärendet. — Revisionsutskottets ordförande, ledamot Heinäluoma.

Debatt

15.47 **Eero Heinäluoma sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on käsitellyssä kolme keskeistä, tärkeätä tarkastusvaliokunnan mietintöä, joilla on vahva yhteys keskenänsä: ensinnäkin valiokunnan mietintö eduskunnan budjetti- ja valvontavallasta ja siihen liittyvät lausumaehdotukset, sitten valiokunnan mietintö tarkastusviraston vuosikertomuksesta viime vuodelta ja siinä yhteydessä tehdyt havainnot ja sitten vielä tämän lisäksi hallituksen vuosikertomus vuodelta 2016 — tämä keskusteluhan aloitettiin jo viime perjantaina.

Menen seuraavaksi budjetti- ja valvontavalta-asiaan. Tässä on valiokunta tehnyt perusteellisen katsauksen siihen, miten eduskunnan budjetti- ja valvontavalta on viime vuosina ja vuosikymmeninä kehittynyt. On käyty lävitse myös ne kriittiset kohdat, on käyty lävitse se kritiikki, että osa valtaa uhkaa paeta täältä kansan demokraattisesti valitsemilta edustajilta ja siirtyä kauemmaksi kontrollia. On kuultu runsaasti asiantuntijoita, myös aikaisempien eduskuntien kansanedustajia, tutkijoita, virkamiehiä, ja tässä yhteydessä on tehty myös iso tutkimus, jossa Helsingin yliopiston tutkijat ovat käyneet tapahtuneita muutoksia lävitse sekä juridiselta pohjalta että myös sitten käytännön kokemuksen kannalta. Tämän mietinnön pohjana ovat olleet tutkimuksen suosittamat johtopäätökset, jotka valiokunta on käynyt lävitse.

Iso muutos on se, että kiistatta viime vuosikymmeninä on tapahtunut kehitystä, jossa eduskunnan perinteinen budjettivalta on joutunut ahtaalle. Näihin on vaikuttanut kolme asiaa: ensinnäkin pyrkimys budjetin kokoamiseen suuremmiksi kokonaisuuksiksi, yksi-

Punkt i protokollet PR 136/2017 rd

tyiskohtaisen momenttisäätelyn vahvistaminen, siirtyminen tulosajatteluun, sitten erilaiset yhtiöittämisratkaisut, joissa osa varainkäyttöä on siirtynyt budjettivallan ulkopuolelle, ja kolmas iso tekijä on ollut Euroopan unionin jäsenyys, erityisesti talous- ja rahaliitto ja siihen liittyvä varainkäyttö, josta eduskunta ei ole ensisijaisessa vastuussa.

Tarkastusvaliokunnan ajatus on, että tavallaan nykyisen perustuslain osalta käydään kokonaisuudessaan lävitse, miten eduskunnan budjettivalta — ja siihen liittyen myös valvontavalta — toteutuu ja onko joitain asioita, mitä voisimme parantaa, jotta kansanavalta Suomessa toimii ja kansalaisilla on kansanedustajiensa kautta suora vaikutusmahdollisuus asioihin. Ensimmäinen havainto on, että perusteissaan Suomen eduskunta on edelleenkin erittäin vahva, maailman vahvimpien parlamenttien joukossa. Eduskunnalla on vahva budjettivalta. Budjetti käydään, niin kuin tänäkin syksynä, yksityiskohtaisesti lävitse, ja voidaan läpivalaista kaikki asiat ja hallituksen esityksen perusteet katsoa lävitse. Samaten muu eduskunnan valta, joka ulottuu myös ulkopoliittikkaan saakka, on lähtökohtaisesti parlamenttiverailussa hyvällä tolalla.

Mutta kun ongelmia on, valiokunta on käynyt lävitse useita eri kokonaisuuksia ja sitten päätyntä tältä osin esittämään neljää kannanottoehdotusta. Ensimmäinen niistä koskee sitä, että meidän täytyy ottaa tämä valvontavalta tosissaan. Kun budjettivalta kiistatta väheenee, niin valvontavallan noudattaminen ja hyvä mahdollisuus sen toteuttamiseen ovat tärkeitä, jotta eduskunnan asema voi olla se, mitä se historiallisesti Suomen valtiosäännössä on ollut. Tältä osin valiokunta ehdottaa, että käytäisiin lävitse valiokuntien työmahdollisuudet ja työkalut, jotta käytännössä valvontaa voidaan tehdä, ja myös että valiokunnat saavat kuultavakseen ne asiantuntijat, jotka haluavat, ja että valiokunta saa tässä asiassa oikeat tiedot.

Mehän olemme tähän jo aikaisemmin reagoineet kahdella tapaa, jotka ovat olleet tärkeitä ratkaisuja. Vuonna 2001 Valtiontalouden tarkastusvirasto siirrettiin eduskunnan yhteyteen. Se on antanut tälle virastolle itsenäisen aseman ja eduskunnalle mahdollisuuden saada hallituksesta riippumatonta tietoa valtiontalouden tilasta ja toiminnoista. Ja sitten lisäksi vuonna 2007 perustettiin tarkastusvaliokunta, joka on löytänyt omat uomansa tämän jälkikäteisvalvonnan tärkeänä toteuttajana. Mutta tätä haluttaisiin käydä vielä lävitse, onko edellytyksiä vahvistaa valiokuntien valvontamenettelyä juuri asiantuntijoiden kuulemis-mahdollisuutta korostamalla.

Toinen ehdotus eduskunnan lausumaksi on, että käytäisiin lävitse tarve lakimuutoksiin, joiden perusteella Euroopan vakausmekanismin rahoitustukiohjelmista päättäminen kuuluisi koko eduskunnalle, ei yksin suurelle valiokunnalle, niin kuin se tällä hetkellä on. Näissä voi olla kysymys satojen miljoonien, jopa miljardien sitoumuksista, jotka tehdään vuosiksi ja vuosikymmeniksi eteenpäin. Näin ollen eduskunnan budjettivallan kannalta on perusteltua, että tällaisen rahan käyttöön ja sitoumuksiin tulisi koko eduskunnan hyväksyntä. Valiokunnan selvitystyössä osoittautui, että tämä on perusteltua olosuhteissa, joissa EVM:n rooli säilyy nykymuotoisena niin, että se on jäsenmaiden tekemää päätöksentekoa. Jos sitten EVM:ää radikaalisti muutetaan esimerkiksi Euroopan valuuttarahaston suuntaan, niin on syytä katsoa, miten sen päätöksenteko järjestetään suhteessa eduskunnan budjettivaltaan erikseen.

Kolmas lausumaehdotus on, että eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan EU-asioiden valmistelun ajantasaisuudesta, jotta eduskunnalla on tosiasiallisesti mahdollisuus vaikuttaa ennen kuin asiat etenevät Euroopan unionin toimielimissä. Tämän lausumaehdotuksen taustalla on se havainto, että monet aiheet tahtovat tulla kovin viime vaiheessa tänne, jol-

Punkt i protokollet PR 136/2017 rd

loin eduskunnan suurelle valiokunnalle tai ulkoasiainvaliokunnalle tai erityisvaliokunnille jää riittämättömästi aikaa hyvin kauaskantoisten asioiden läpikäyntiin ja tähän liittyvään kannanmuodostukseen.

Neljänneksi valiokunta ehdottaa lausumaa koskien talousarvioesitysten valmistelua. Olemme useampana vuonna olleet tilanteessa, että hallitus ei ole sisällyttänyt talousarvioesitykseensä sellaisia pysyviksi tarkoitettuja määrärahoja, joita eduskunta syksyn budjettikäsittelyssä on lisännyt budjettiesitykseen. Tältä osin esitetään, että talousarvioesityksessä pitää hallituksen esittää perustelut, mikäli eduskunnan edelliseen talousarvioon esittämiä pysyviksi tarkoitettuja määrärahalisäyksiä ei ole sisällytetty seuraavan vuoden talousarvioesitykseen. Näin ollen tehtäisiin läpinäkyväksi se, että eduskunnan tahto tulee väistämättä hallituksen punninnassa huomioitua.

No, tämän lisäksi tänään on käsittelyssä sitten toinen tärkeä asia, ja se koskee Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomusta eduskunnalle. Tässä virasto on käynyt lävitse useita meidän työllemmekin tärkeitä asioita, ja ne liittyvät muun muassa päätöksenteon tietoperustaan, digitalisaatioon, taloudellisen epävarmuuden mukanaan tuomaan ongelmaan päätöksenteossa ja aivan erityisesti sote- ja maakuntauudistukseen.

Sote- ja maakuntauudistusta on käyty monessa eri yhteydessä lävitse. Tarkastusvirasto omalta kohdaltaan päätyi tässä vuosikertomuksessa siihen havaintoon, että maakuntien sote-toiminnan ja siihen liittyvien tietojen ja indikaattorien pitäisi vastata maakuntien todellista tilaa ja että tämän tiedon saatavuus pitäisi varmistaa ennen sote-lakien voimaantuloa. Samoin tarkastusvirasto oli huolissaan siitä, että tämä 3 miljardin euron kustannussäästö tavoite on suuruudeltaan ja aikataulultaan erittäin kunnianhimoinen.

Valiokunta oman, asiantuntijaselvitysten jälkeen tekemänsä työn pohjalta päätyi yhtymään tähän arvioon, että tavoite on todella haastava. Sehän tarkoittaisi 10 prosentin kustannussäästöä sote-palvelujen tuottamiseen käytettävistä menoista nykytasoon verrattuna. Vaikka siis kyseessä on tulevien vuosien kasvun leikkaaminen, on se kuitenkin erittäin iso, vaativa tavoite, kun tiedossa on, että menojen kasvua hillitsevät toimet tulevat realisoitumaan vasta useiden vuosien kuluttua. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että tähän sote-uudistukseen liittyisi käyttökelpoinen ja luotettava seurantajärjestelmä, jotta palveluja, hintoja, julkisten varojen käyttöä sekä kustannussäästöjen syntymistä voidaan luotettavasti arvioida.

Valiokunta on myös käynyt lävitse sitten erikseen yhtä erityisasiaa, ja se on tasavallan presidentin kanslian vuosilintarkastus. Presidentin kansliahan poikkeaa muusta valtionhallinnosta siltä osin, että sen menot eivät ole julkisia. Valiokunta piti perusteltuna katsoa tämän osion lävitse, ja voi sanoa, että kuuleminen oli hyvä ja huojentava. Myös presidentin kanslian osalta asiat ovat lähtökohtaisesti kunnossa. Valiokunta pitää tärkeänä, että kaikkia kirjanpitoyksiköitä kohdellaan yhdenmukaisella tavalla myös vuosilintarkastuksissa ja että viraston toimesta tehtävä raportointi on julkista.

Tältä pohjalta esitän asian eduskunnan keskusteluun ja harkintaan.

15.57 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Tarkastusvaliokunnan työssä on keskeistä varmistaa, että veronmaksajien rahat käytetään tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Hallituksen vuosikertomuksen yhteydessä valiokunta on tarkastellut suuria asiakokonaisuuksia, kuten harmaan talouden torjuntaa, home- ja kosteustalkoita sekä näihin liittyviä resurssi- ja lainsäädäntötarpeita. Kolmas suuri kokonaisuus valiokunnalla on ollut eurokriisin hoito ja euromaiden rahoitustukiohjelmiin liittyvät vastuut. Valiokunta onkin

Punkt i protokollet PR 136/2017 rd

vuosia painottanut, että maamme vastuiden ja riskien on oltava tiedossa. Eurokriisin osalta päätelmä on se, että raportointia on riittävästi mutta se on edelleen hajallaan. Riskienhallinnan osalta riskejä on vaikea tunnistaa ja mittaristo on puutteellista. Näin ollen valiokunta ehdottaa hyväksyttäväksi ponnen kokonaiskuvan hahmottamiseksi.

Tarkastusvaliokunta käsittelee vuosittain eri yhteyksissä harmaan talouden torjuntaa ja toimenpiteiden etenemistä. Valiokunta pitää tärkeänä, että kaikkien harmaan talouden torjunnalle tärkeiden viranomaisten — kuten Verohallinto, Tulli, poliisi ja oikeusviranomaiset — toimintaresurssit on turvattu. Valiokunnan saamien asiantuntija-arvioiden mukaan suurena haasteena harmaan talouden torjunnassa tulevat olemaan kansainväliseen internet-kauppaan liittyvien tavaravirtojen lisääntyminen ja erilaisten maksutapojen, kuten virtuaalivaluutan, vaikutukset.

Harmaan talouden torjuntaan osoitettujen resurssien, mukaan lukien Tullin resursointi, tulee seurata kansainvälisen toimintaympäristön ja digitaalisen kaupankäynnin käytäntöjen muutosta. Tulli huolehtii sisäisestä turvallisuudesta poliisin ja Rajavartiolaitoksen ohella. Tullin tehtäviin kuuluu muun muassa ulkomaan tavaraliikenteen sujuvuuden turvaaminen, verojen ja maksujen kerääminen valtiolle, piraattituotteiden ja huume-erien pysäyttäminen, ihmiskaupan torjuminen ja salakuljetusten löytäminen. Nämä ovat tärkeitä tehtäviä, jotka hyvin hoidettuina tuovat valtiolle tuloja ja ennaltaehkäisevät tulonmenetyksiä. Tullin valvonnassa on kyetty takavarikoimaan huomattavia määriä huumausaineita, paljastamaan rikoksia ja ottamaan kiinni etsintäkuulutettuja. Tämän toiminnan edellytykset on turvattava. Tullin muita tärkeitä tehtäviä ovat muun muassa tuontielintarvikkeiden, lelujen ja muiden tavaroiden turvallisuuden varmistaminen, rekkalastien tarkastaminen ja liikenneturvallisuuden varmistaminen.

Tullin talousrikstorjunnan vaativuutta ovat tällä vuosikymmenellä lisänneet talousrikollisuuden uudet ilmiöt, kuten erityisesti sähköiseen kaupankäyntiin liittyvä kansainvälinen talousrikollisuus. Internetiä hyödynnetään yhä enemmän korkeasti verotettujen tuotteiden markkinointiin ja kauppaamiseen kuluttajille, ja samalla kierretään kyseisten tuotteiden verosäännöksiä sekä luodaan säännösten vastaisesti toimiville toimijoille perustetonta kilpailuetua. Valiokunta on huolestunut Tullin kyvystä hankkia tarvittavaa modernia valvontatekniikkaa ja uudistaa toimintaansa sekä osaamistaan uusien ilmiöiden torjumiseksi perinteisen torjunnan lisäksi. Nykyinen määrärahataso ei Tullin mukaan mahdollista tarvittavia hankintoja. Tämä puolestaan vaikuttaa välittömästi valtiolle kannettavan verotulon määrään.

Valiokunta on myös käynyt läpi harmaan talouden torjuntaan liittyvää lainsäädäntöä laajemmin ja esittää selvitettäväksi, soveltuisiko rakennuslalla käyttöön otettu veronumero käyttöön laajemminkin aloilla, joilla on paljon ulkomaista työvoimaa.

Arvoisa puhemies! Rakennusten kosteus- ja homeongelmat ovat meillä kansallinen hätätila. Meillä on paljon puutteita rakentamisen laadussa sekä rakennusten kunnossapidossa ja huollossa. Parannettavaa on myös muun muassa terveyshaittojen syiden löytämisessä sekä vaurioista oireilevien ja sairastuneiden tutkimuksissa, hoidossa ja muussa tuessa. Esimerkkinä kehittämistarpeesta valiokunta mainitsee työmaiden valvonnan ja kosteuden hallinnan parantamisen, rakennushankkeen tilaajan hankintaosaamisen kehittämisen sekä kiinteistön huoltokirjan käytön tehostamisen.

Valiokunta esittääkin hyväksyttäväksi tärkeän ponnen, että hallitus "selvittää ja selkeyttää lainsäädännöllisesti vastuukysymykset niissä tilanteissa, joissa julkisten rakennusten

Punkt i protokollet PR 136/2017 rd

kosteus- ja homevauriosta aiheutuu terveyshaittoja muun muassa tutkimusten, korjaustöiden tai tiedottamisen viivästymisen tai puutteiden vuoksi".

Arvoisa puhemies! Valiokunta on myös käsitellyt perustoimeentulotuen siirtoa Kelalle. Ihmisten perusturva, perustoimeentulo, on äärimmäisen keskeinen ihmisoikeuskysymys. Sitä ei tule missään oloissa vaarantaa. Vähävaraiset ihmiset tarvitsevat sitä välttämättömiin tarpeisiin, kuten lääkkeisiin ja ruokaan. Näin ollen on todettava, että valiokunta on havainnut puutteita siinä, miten perustoimeentulotuki siirrettiin Kelalle. Siirrossa on tehty virheitä, mutta on tärkeää, että jatkossa myös opimme näistä kysymyksistä, ja valiokunta esittääkin eduskunnalle hyväksyttäväksi ponnin: "Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää ja arvioi kokemukset nykyjärjestelmästä, jossa Kela vastaa perustoimeentulotuesta ja kunnat täydentävästä ja ehkäisevästä toimeentulotuesta sekä sosiaalityöstä, ja raportoi eduskunnalle vuoden 2020 loppuun mennessä."

Valiokunnan puheenjohtaja Heinäluoma esitteli puheenvuorossaan kaikki tänään käsitellyssä olevat kysymykset, ja yksi keskeinen asia tarkastusviraston kertomuksessa oli juurikin tämä huoli liittyen suuriin uudistuksiin — sote- ja maakuntauudistukseen ja siihen, että varmasti saadaan uudistus toteutettua sillä tavalla, ettei se vaaranna ihmisten perustarpeita ja tärkeitä palveluja — sekä se näkökulma, että tietoteknisten järjestelmien toimivuus ja tiedon siirtyminen ovat keskeisiä, jotta voidaan hoitopolkuja yhdistää paremmin ja sosiaali- ja terveyspalveluita integroida. Hyvin vahvasti nousi myös asiantuntijakuulemisessa esille vahva epäily siitä, mihin perustuu hallituksen arvio 3 miljardin kustannussäästöistä sosiaali- ja terveystoimessa. — Kiitos.

16.05 Maarit Feldt-Ranta sd: Arvoisa puhemies, fru talman! Eduskunnalla on kansainvälisissä vertailuissa hyvin laajat budjetti- ja valvontaoikeudet, ja hyvä niin. Aina, kun veronmaksajien rahaa käytetään, on huolehdittava siitä, että se tapahtuu tehokkaasti ja vaikuttavasti. Vaikka Suomessa onkin yksi Euroopan ja maailman parhaita hallintoja, on meillä kuitenkin myös parannettavaa ja myös aivan uusia haasteita. Nämä käsitellyssä olevat kolme mietintöä tarjoavat todella monta keskustelukulmaa, mutta valitsen itse keskitettyä yhteen aikamme suurimpaan uudistukseen, nimittäin sosiaali- ja terveydenhuoltouudistukseen ja maakuntauudistukseen. Siinä on veronmaksajalla aivan infernaalisen iso taloudellinen intressi.

Sekä Valtiontalouden tarkastusvirasto että tarkastusvaliokunta ovat noteeranneet ne riskit, taloudelliset ja muutkin, joita uudistukseen sisältyy. Myös uudistuksen valmistelussa esitetyt tietoperusteet ja kestävyysvajevaikutukset on tarkastusviraston vuosikertomuksessa sote- ja maakuntauudistuksen osalta todettu erittäin epävarmoiksi — siis erittäin epävarmoiksi. Tarkastusviraston raportissa muun muassa sanotaan: "Tarkastusviraston tekemän selvityksen mukaan uudistukseen sisältyy merkittäviä muutuskustannuksia, joiden toteutuminen on automaattisempaa kuin uudistuksella tavoiteltavien säästöjen. Muutuskustannustenkin tietopohja on vajavainen. Yksin miljardien tasoa olevien it-kustannusten arviointi kokonaisuutena, niiden jakaminen uudistuksen tuomiin lisäkustannuksiin ja joka tapauksessa toteutuviin kustannuksiin on tarkastusviraston mukaan erittäin vaikeaa. Tämän yhdistäminen tavoiteltujen säästöjen hitauteen lisää uudistusten vaikutusten epävarmuutta niin paljon, että tarkastusvirasto pitää epävarmana, pystytäänkö uudistuksella pienentämään kestävyysvajetta."

Myös tarkastusvaliokunta asiantuntijakuulemisten jälkeen yhtyi tähän epävarmuusarvioon ja kirjoitti mietintöönsä: "Valiokunta pitää tarkastusviraston tavoin sote-uudistuksen 3

Punkt i protokollet PR 136/2017 rd

miljardin euron kustannussäästötavoitetta suuruudeltaan ja aikataulultaan erittäin kunnianhimoisena. Se tarkoittaa yli 10 prosentin kustannussäästöä sote-palvelujen tuottamiseen käytettävistä menoista nykytasoon verrattuna." Ja on hyvä huomata, että Suomi käyttää jo tällä hetkellä OECD-maiden keskuudessa keskivertoa vähemmän sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottamiseen ja merkittävästi vähemmän kuin muut Pohjoismaat. Olisi erittäin epärealistista ajatella, että kykenisimme vielä tästä 10 prosentin lisäsäästöön.

Arvoisa puhemies! Myöhemmin tänä syksynä finanssipolitiikan valvontaraportissa Valtiontalouden tarkastusvirasto sanoi saman vielä suuremmin: "Hallituksen sote- ja maakuntauudistukselle asettama 3 miljardin euron säästötavoite ei nykytiedon valossa ole realistinen." Siis ei ole realistinen. Ja kun tähän liitetään vielä hallituksen ajatus avata palvelut markkinoille, on huoli kyllä suuri. Yksi Suomen arvostetuimpia sote-asiantuntijoita, HUSin toimitusjohtaja Aki Lindén, kirjoitti muutama viikko sitten Helsingin Sanomissa kirjoituksen, jota voidaan kyllä pitää kansallisena hätähuutona: "En ole koskaan nähnyt Suomen terveyspolitiikkaa näin sekaisin." Toinen asiantuntija, sosiaalipolitiikan professori Heikki Hiilamo, varoitti sunnuntain Helsingin Sanomissa kustannusten karkaamisesta, hoidon epäoikeudenmukaisesta jakautumisesta ja varakkaiden suomalaisten äänestämistä jaloillaan.

Arvoisa puhemies! Nyt, kun Valtiontalouden tarkastusvirasto, eduskunnan tarkastusvaliokunta sekä useat maamme johtavat sote-asiantuntijat ovat varoittaneet etukäteen sote-kustannusten kasvusta, ei suinkaan laskusta, ja koko järjestelmän heikkenemisestä, ei lainkaan paranemisesta, näistä riskeistä jää ilmaan vain yksi kysymys: millä valtuudella ja millä perusteella tätä uudistusta edelleen valmistellaan samoista lähtökohdista?

Arvoisa puhemies! Vaikka eduskunnan tarkastusvaliokunnan ja myös Valtiontalouden tarkastusviraston rooli on toimia jälkivalvonnassa, ei näitä nyt esille tulleita vakavia huomautuksia ja arvioita voi ohittaa, ja ne onkin syytä hallituksen mutta myös eduskunnan ottaa vakavasti.

16.10 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! Tässä on mielestäni kolme varsin tärkeää mietintöä käsittelyssä. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Heinäluoma kattavasti niitä selvitti. Tästähän jo hieman keskusteltiin aluksi toisessakin istunnossa.

Ihan muutamia ajatuksia tästä kokonaisuudesta. Ensinnäkin valtiontalouden kertomuksesta: On tärkeätä, että valtion taloudesta ja toiminnasta raportoidaan hyvin. Olemme tällä vaalikaudella valiokunnassa kiinnittäneet huomiota vuosikertomuksen kehittämiseen. Se onkin kehittynyt merkittävästi. Tärkeätä on huomata, että hallituksella on tällä hetkellä strateginen hallitusohjelma. Siinä on omat kärkihankkeensa ja omat tavoitteensa, viisi strategista aluetta. On tärkeätä, että tässä kertomuksessa tämän ohjelman toteuttamista seurataan juuri tämän ohjelman tavoitteiden ja kärkihankkeiden pohjalta, nyt ja jatkossa.

Yksi uudistus, mistä edustaja Feldt-Ranta puhui, on, totta kai, sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, jota Suomessa on kymmenen vuotta tehty eri tavoin. On varma, että tarkastusvaliokunta tulee sitä tulevana vuosina seuraamaan tarkasti ja arvioimaan sen uudistuksen vaikuttavuutta. Kuitenkin toteaisin sen, että suurin virhe, mitä nyt voitaisiin tehdä, on, totta kai, uudistuksen keskeyttäminen tai sen tavoitteiden vastaisesti eteneminen. On tärkeätä, että nyt uudistus viedään tällä vaalikaudella satamaan mahdollisimman hyvässä yhteistyössä tiedostaen nämä haasteet, mitkä ovat osin olleet myöskin julkisessa keskustelussa, tavoitteena tietenkin turvata ihmisille tasavertaiset peruspalvelut, kaikille, myöskin alueellisesti.

Punkt i protokollet PR 136/2017 rd

Puheenjohtaja! Tarkastusvaliokunta teetti tutkimuksen eduskunnan budjetti- ja valvontavallasta. Sellaistahan ei ole oikeastaan koskaan tehty. Niin kuin tässä edellä todettiin, eduskunta on kehittänyt omaa valvontavaltansa perustamalla tarkastusvaliokunnan ja tuomalla jo aikaisemmin Valtiontalouden tarkastusviraston eduskunnan yhteyteen. Tämä on ollut merkittävä parannus.

Budjettivalta on tiettyssä mielessä kaventunut, vähentynyt, esimerkiksi EU-jäsenyyden myötä, budjetin yleispiirteisyyden myötä, liikelaitostumisen, yhtiöittämisen myötä. Edelleen Suomessa eduskunnalla on vahva budjettivalta, mutta kuten todettu, on tärkeää, että se valvontavalta kehittyä ja vahvistuu täällä eduskunnassa. Se, että meillä on vahva valvontavalta, tuo sen demokratian, kansanvaltalegitimiteetin.

Minne muualle sitä eduskunnan mahdollista valtaa olisi sitten mennyt, tai missä muualta sitä on? Totta kai yhteiskunnassa on monia toimijoita. Euroopan unioni on yksi. Siellä on tietenkin oma valvontansa. Ehkä suurin yksittäinen toimija, joka euron piirissä on, on Euroopan keskuspankki, joka on varsinaisesti julkisen tarkastuksen ulkopuolella. Siellä on omat, yksityiset tilintarkastustoimistonsa, ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimella on tietty tarkastusmandaatti, mutta se on osoittautunut liian kapeaksi. Valiokunta pitääkin perusteltuna, että Euroopan keskuspankin julkisen ulkoisen tarkastuksen kattavuus otettaisiin jatkoselvityksen kohteeksi. Tätä voidaan perustella myös niin, että Euroopan keskuspankin rooli siitä, millaisena se on perussopimuksessa, treatyssä, on merkittävästi muuttunut ja laajentunut.

Tässä tutkimuksessa, minkä teimme, käsiteltiin myös muita toimijoita, muun muassa työmarkkinajärjestöjen ja poliittisen vallan vuorovaikutusta. Tässä mietinnössä toteammekin, että eduskunnan asemaan ja päätöksentekoon vaikuttavat monin eri tavoin myös eduskunnan ulkopuoliset toimijat. Näitä ovat niin työmarkkinajärjestöt kuin muutkin etujärjestöt, taloudellinen valta kokonaisuudessaan, erilainen lisääntyvä lobbaustoiminta ja myös median toiminta, mainitaan myös eläkeyhtiöt.

Tarkastusvaliokunta piti perusteltuna, että yhteiskunnallista tutkimusta jatketaan eduskunnan ulkopuolisen vallankäytön ja vaikutusvallan arvioimiseksi. Kun näitä eduskunnan resursseja ja puolueiden toimintaa katsotaan, niin puolueiden tuki on kai 30 miljoonaa, mutta Veikkaus tukee erilaisia muita järjestöjä Suomessa kai puolella miljardilla. Etujärjestöjen verotuki lienee samaa luokkaa. Työeläkeyhtiöt: siinä on viime kädessä kuitenkin veroluonteiset maksut, mitä ne keräävät. Siellä on myöskin etujärjestöillä, siellä hallinnossa, roolinsa, joka ei ole tavanomainen kansainvälisesti. Sekin on sellainen asia, että näitä vallan lähteitä on syytä katsoa myöskin täältä eduskunnan näkökulmasta, koska ne käyttävät merkittävää taloudellista valtaa. Kannatan sitä, että jatkotutkimusta tässäkin tehtäisiin, samoin kuin tämän Euroopan keskuspankin toiminnan osalta.

Olen tyytyväinen näihin tarkastusvaliokunnan mietintöihin. Me olemme vähän poikkeuksellinen valiokunta, pienempi. Täällä valiokunnassa on entisiä ministereitäkin iso joukko ja kokeneita parlamentaarikkoja. On tärkeää, että me työssämme pääsemme riittävän syvälle asioissa. On vaikkapa tämä homeongelma, jossa valiokunta on mennyt pitkäjänteisesti hyvin syvälle tähän ongelmaan ja on pystynyt tuottamaan sellaisia suosituksia, joilla on ollut merkitystä tässä eduskunnan ja valtioneuvoston työssä, ja tällä tavalla, arvoisa puhemies, meidän pitää jatkaa.

Punkt i protokollet PR 136/2017 rd

16.17 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tarkastusvaliokunnan mietintö hallituksen vuosikertomuksesta viime vuodelta on hyvin painavaa luettavaa ja sisältää paljon asiaa, joka herättää todella suurta mielenkiintoa.

Ensinnäkin valiokunta itse toteaa, että raportointia on kehitettävä niin, että tällaisista pelkistä numeraalisista asioista, esimerkiksi rahoista, puhuttaessa pitää pikkuhiljaa siirtyä siihen seurantaan, jossa todetaan, miten asetetut tavoitteet ovat toteutuneet. Tällainen valinta on hyvä ja kannatettava. Totta kai taloudellisissa asioissa aina taloudellisen menestyksen mittarit eli rahamäärät ratkaisevat aika paljon. On äärimmäisen tärkeää, että se käsitellään huolella, miten sellaisia rahamääriä, jotka valtio on budjetissaan myöntänyt, on käytetty. Mutta aivan yhtä tärkeää on se, miten niihin asetettuihin tavoitteisiin on päästy.

Tässä mietinnössä viitataan muun muassa menossa oleviin isoihin uudistuksiin, kuten sote-uudistukseen, että niille tulisi laatia mittarit, miten näissä asetetuissa tavoitteissa on onnistuttu. Kun tällaisia suuria uudistuksia tehdään, niin todellakin on välttämätöntä, että tällaisia mittareita kehitellään, koska mututuntuman perusteella kirjoitettu raportti ei kovin paljon auta. Mutta kun on selvät tavoitteet, mihin pyritään ja millä niitä mitataan, niin silloin ollaan aika vahvoilla, kun tehtyjen päätösten seurauksia mietitään. [Olavi Ala-Nissilä: Edustaja on oikeassa!] — Kiitoksia edustaja Ala-Nissilälle tästä vahvasta kommentista.

Valtiontaloudelliset vastuut ovat kasvaneet, kuten tiedämme. Muun muassa Finnvera on vientitakuuohjelmillaan kasvattanut Suomen valtion vastuuta eri tavoin. Vaikka tämä vastuuden kasvu viime vuoteen verrattuna on hieman hidastunut, se on määrältään kuitenkin niin valtava, että siihen kannattaa kiinnittää huomiota. Kaikkien valtiontakausten nimellisarvo on kaksinkertaistunut muutamassa vuodessa ja on nyt 46 miljardia euroa eli noin 21,5 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Eli kyllä valtavista summista puhutaan, mutta tämä pitää nähdä tietysti myös toisinpäin. Elikkä kun vientitakuuta on myönnetty, niin se tarkoittaa, että vienti on vetänyt. Ja kun Suomi toimittaa maailmanmarkkinoille valtavan suuria investointeja, erilaisia koneita ja laitteita, kuten muun muassa isoja laivoja, joiden hinta voi olla miljardeissa, niin tällaisille investoinneille myönnetty vientitakuut näkyvät sitten näissä Finnveran vastuissa ja ovat tavallaan suomalaisten itsensä takaamia lainoja ja antamia takuita näille yhtiöille, jotka näitä tuotteita myyvät maailmalle. Ne summat näytävät todella isoilta. Mutta joka tapauksessa on kuitenkin hyvä, että Suomen vienti vetää ja tämä vientitakuujärjestelmä pelaa, koska silläkin me pystymme rahoittamaan niitä investointeja, joita Suomessa on tehty.

On aivan välttämätöntä, arvoisa puhemies, että jokaisen suomalaisen poliitikon yksi tärkeimmistä tehtävistä ja varmaan tärkein tehtävä on se, että pidämme yllä tässä maassa taloudellista kasvua. Jos me emme tätä talouskasvua pysty ylläpitämään, niin se johtaa hyvin äkkiä siihen, että erilaisten vastuuden riskin kasvaessa myös todellinen riskin realisoidumisen mahdollisuus on olemassa. Näin ollen toivon hartaasti, että tässä talossa eli eduskunnassa pystytään huolella katsomaan se, että meidän nykyinen positiivinen talouskehitys pystytään ylläpitämään emmekä sorru sellaiseen pikkupolitikointiin, joka voisi vaarantaa tämän menossa olevan vahvan talouskasvun. Pitää muistaa, että vuoden 2008 jälkeen me olimme yli kahdeksan vuotta valtavissa talousvaikeuksissa ja vienti ei vetänyt, työttömyys kasvoi, valtionvelka kasvoi, ja jokainen järkevä ihminen tietää, että tällä menolla ei pitkään pysty jatkamaan.

Yksi osa näitä Suomen valtion antamia vastuuta, joita olemme joutuneet antamaan muun muassa Euroopan unionin jäsenenä, on tietenkin eurokriisin hoito ja siellä olevat erilaiset vakausmekanismit. Yksi Euroopan unionin mekanismeista on EVM, Euroopan vakausme-

Punkt i protokollet PR 136/2017 rd

kanismi, jonne Suomi on antanut oman panoksensa, joka tarkoittaa käytännössä 1,44:ää miljardia euroa, joka on maksettua osakepääomaa, ja noin 11,14 miljardia euroa on vaadittaessa maksettavaa pääomaa. Elikkä sitoumukset sinnekin päin ovat valtavat. Mutta joka tapauksessa, kun euroaluetta nyt ollaan tervehdytetty sitkeästi ja uskolla siihen, että se asia lähtee toimimaan, usko siihen toki on vakaa. Mutta on syytä muistaa myöskin se, että tämä asia ei ole mikään itsestäänselvyys vaan kyllä meidän on pidettävä huoli siitä, että euroalueella kasvu säilyy ehjänä ja pystymme kauppaa käymään. Tämän takia Euroopan maiden välinen yhteistyö on äärimmäisen tärkeää ja pidämme huolen siitä, että nämä Suomen antamat vastuut ja sitoumukset eivät realisoidu, koska sitten olisi ongelma, ei ihan pienikään. Se olisi suorastaan jättimäinen ongelma, jos joutuisimme näitä laskuja aidosti maksamaan. Tämän takia sen talouskasvun ylläpitämisen pitää olla niin hallituksen kuin tässä talossa myös opposition yhteinen tavoite, enkä usko, että tästä tavoitteesta yhtään tingittäisiin. Tämän tietää varmasti myös tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja.

Sitten viimeisenä asiana, arvoisa puhemies, vielä tästä tarkastusvaliokunnan työstä. Se on kiinnittänyt huomiota muun muassa Finnairin toimitusjohtajan eläkepäätökseen aivan oikeutetusti. Siinähan valtion omistajaohjaus kyllä oli olemassa ja tieto oli olemassa, mutta jostain syystä se ei vain Finnairin ylimpiin päätöksentekoelementtiin ylettynyt. Mutta voisi sanoa nyt tämän tarkastusvaliokunnan mietinnön jälkeen, että nyt jos tieto ei ole sitten mennyt sinne ylimmille päättäjille, niin sen jälkeen kyllä voidaan jo puhua jonkunasteisesta niskuroinnista, jos nyt ei tieto mene, että tällaisia palkitsemisjärjestelmiä ei kerta kaikkiaan enää ole. Uskon, että edustaja Heinäluoma omalta osaltaan valiokunnan puheenjohtajana on pitänyt huolen siitä, että tämä tieto on mennyt. Mutta on äärimmäisen tärkeää, että se on täällä kirjoissa ja kansissa ja eduskunnassa käsitelty, niin että luulisi nyt sen tiedon menevän.

16.24 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat ja muut paikallaolijat! Tässä on käyty hyvää keskustelua Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomuksesta eduskunnalle viime vuoden tilinpäätöksen ja hallituksen vuosikertomuksen tarkastuksesta. Tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Heinäluoma kävi sitä läpi laajemmin. Tässä jonkun verran on sote-asiaa kritisoitu ja sitä, että sote ei toisi säästöjä. Ei varmaan suoranaisia säästöjä uudistus ole tuomassakaan, ainakaan tuossa mittakaavassa, mutta toivottavasti taittaa ja pienentää sitä menojen kasvun käyrää, mikä tällä hetkellä on, kun väestömme ikääntyy. Jos pystymme vastaamaan sote-uudistuksella siihen, että ihmiset pääsisivät oikea-aikaisesti oikeantasoiseen hoitoon, niin itse uskon, että vaikka hetkitäinen pieni kustannusnousu tulisikin, loppupeleissä se on inhimillistä ihmiselle, että hän pääsee hoitoon, mutta se on myös taudinkuvan näkökulmasta hyvä, että ihminen pääsisi ilman nykyisen järjestelmän viikkojen mittaista jonotusta hoitoon. Toivon, että sote tässä mielessä tuo ihmisille tasa-arvoa.

Tällä hetkellä meidän nykyjärjestelmämme toimii niin, että ne, joilla on rahaa, jotka ovat työterveyshuollon piirissä tai joilla on erilaisia vakuutuksia, pääsevät jonottamatta lääkäriin mutta pienituloiset, köyhät, monet lapsiperheet, monet eläkeläiset joutuvat jonottamaan useita viikkoja päästäkseen kiireettömälle lääkärin vastaanotolle. On täysin epäterve tilanne — ja varmasti monessa mielessä voi jopa sanoa, että perustuslain vastainenkin — tämä nykylain mukainen malli, mikä toimii tällä tavalla, että rahalla on ohituskaista ja köyhät ja pienituloiset joutuvat jonottamaan. Itse toivon, että me saisimme ihmiset tasa-arvoiseen asemaan tässä mielessä.

Punkt i protokollet PR 136/2017 rd

Arvoisa puhemies! Harmaan talouden osuus tässä mietinnössä on varsin laaja. Nykyinen hallitus teki vuoden 2016 huhtikuussa periaatepäätöksen kansalliseksi harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategiaksi vuoteen 2020 asti, ja sen tavoitteena on vähentää sekä kansallista että kansainvälistä harmaata taloutta ja talousrikollisuutta maassamme. Puolivälin riihessä viime keväänä hallitus teki lisää linjauksia harmaan talouden torjumiseksi. Rakennusosalalla käytetty veronumerojärjestelmä laajennettiin muille soveltuville toimialoille, tilannekuvatoiminto perustettiin kuluvan vuoden aikana sekä selvitys tyyppihyväksytyjen kassalaitteiden soveltamisesta Suomeen otettiin käyttöön. Tarkastusvaliokunta on käsitellyt näitä ja toteaa tässä omassa mietinnössään, että he pitävät tärkeänä, että harmaan talouden torjuntaa jatketaan riittävän päättäväisesti ja että harmaan talouden torjunta on ymmärretty koko yhteiskuntaan vaikuttavaksi asiaksi — ja näin se on. Lopulta rehelliset ihmiset maksavat sen, mitä epärehelliset jättävät maksamatta. On kyse sitten isommasta harmaasta taloudesta tai pienemmästä veronkierrosta, lopulta jokainen rehellinen veronmaksaja ne maksaa tavalla tai toisella.

Myös internetkauppa nousee tässä esille erityisesti ja Tullin resursointi. Tietysti tyytyväisenä voimme todeta, että hallituspuolueiden esityksen mukaisesti valtiovarainvaliokunta on tämän viikon kokouksessaan esittänyt 1,5 miljoonan euron lisärahaa postilinjaston tullivalvonnan automatisointiin, sillä Tullin työ on... [Jari Myllykosken välihuuto] — Anteeksi? — [Jari Myllykosken välihuuto] — Tämä on hallituspuolueiden sopima päätös, joka nyt on valtiovarainvaliokunnasta tulossa eduskunnan lopulliseen käsittelyyn, ja Tullin työhön on isoilta osin harmaan talouden torjuntaa ja siinä mielessä tärkeä lisäpanostus.

Tässä keskustelussa myös on rakennusten kosteus- ja homeongelmista keskusteltu. Itse toivon, että meillä niin sanottu joutsenlippurakentaminen yleistyisi. Hyvinkäälle rakennettiin Suomen ensimmäinen joutsenlippupäiväkotikoti, mikä tarkoittaa rakennusteknisesti, rakennusmateriaaleiltaan, rakennusratkaisuiltaan rakentamisen mallia, jossa otetaan kosteusasiat erityisesti huomioon mutta myös sisäilmaongelmat laajemminkin kuin pelkkien kosteus- ja homeongelmien osalta. Pidän myönteisenä sitä, että asuntonministeri Kimmo Tiilikaisen esityksestä ensi vuoden alussa tulee voimaan uusi asetus kosteuden hallinnasta. On erittäin keskeinen asia, että rakentamisvaiheessa emme anna tuon kuivaketjun katketa. Asuntonministeri Tiilikainen käytti hyvän esimerkin siitä, että me olemme jo pidemmän aikaa Suomessa huolehtineet siitä, että ruokakuljetuksissa ei kylmäketju katkea, mutta siitä emme ole huolehtineet, että rakentamisessa kuivaketju ei katkeaisi. Liian usein näin on päässyt tapahtumaan. Varsin pienillä panostuksilla voidaan taata se, että kuivaketju pysyy kunnossa ja toisaalta huolehditaan, että märät ainesosat, esimerkiksi betoni, on kuivaa. Tämä asetus kosteuden hallinnasta siis tulee ensi vuonna voimaan.

Toivon, että jotkut kunnat lähtisivät jopa siihen, että pystyisivät mahdollisimman pian julistautumaan sisäilmaongelmavapaiksi kunniksi. Se olisi erinomainen valttikortti kunnalle taata se, että koulujen sisäilmaongelmat on ratkaistu, mutta myös se, että esimerkiksi sairaaloiden, vanhainkotien ja tämäntyyppisten paikkojen, joissa ihmiset joutuvat olemaan jopa 24/7 vaikkapa sängyn omanakin, sisäilmaongelmat olisi ratkaistu ja kunta voisi mainostaa itseään sisäilmaongelmavapaaksi. — Arvoisa puhemies, kiitos.

16.31 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! On ehkä syytä vielä mainita, että kaikki valiokunnan mietinnöt ovat yksimielisiä. Valiokunnan ehdotusten eteenpäinviennissä tärkeä asia on ollut se, että valiokunnan perustamisesta alkaen, vuodesta 2007, valiokunta on tehnyt kaikki ehdotuksensa yksimielisesti yli perinteisen, hyvin paljon erilaista suhtautu-

Punkt i protokollet PR 136/2017 rd

mista aiheuttavan hallitus—oppositio-ajan. Tarkastusvaliokunnan ensimmäisen puheenjohtajan Matti Ahteen käynnistämä perintö hakea yhteistä käsitystä on elänyt tähän päivään saakka ja uskoakseni elää myös tämän jälkeen. Yksimielisyys on tuonut valiokunnan ehdotuksille vahvan voiman. Ne on voitu sitten myös salissa hyväksyä yksimielisesti.

Täällä on erittäin isoja aihekokonaisuuksia, jotka vaikuttavat tänäkin päivänä ja jotka ovat lähteneet valiokunnan työstä. Näistä ehkä yksi tärkeimmistä on vuoden 2007 ensimmäisen tarkastusvaliokunnan tekemä kosteus- ja homeongelmia käsittelevä raportti ja siihen liittyvät toimenpide-ehdotukset. Niiden pohjalta on tapahtunut paljon hyvää. Myös harmaa talous kuuluu näihin asioihin. Valiokunnan tämän syksyn työssä kävi ilmi, että kun nämä harmaan talouden ehdotukset sieltä kaudelta 2007 vietiin vuonna 2011 Kataisen hallituksen ohjelmaan, muistaakseni yhtä kohtaa lukuun ottamatta, ne poikivat parhaillaankin. Yksin rakennusosalalla arvioidaan 300 miljoonaa euroa palkanmaksua tulleen verotuksen piiriin, ja se on valtaisa summa ja näkyy tietysti myös valtion verotuloissa. — Niin, korjaan vielä, että kosteus- ja homeongelmien käsittely on vuoden 2011 Tuija Braxin johtaman valiokunnan työtä.

Tälläkin kertaa nämä ehdotukset ovat yksimielisiä. Siellä on kuitenkin vaikeita asioita niin kuin sote-uudistus. Tarkastusviraston raporttihan oli kyllä erittäin kriittinen, ja sote-uudistuksen säästöjen kohdalle kannattaa laittaa iso huutomerkki. Voi hyvin olla, että alkuperäinen tavoite, 10 miljardin kestävyysvajeesta 3 miljardia sote-uudistuksella, ei tule lähellekään toteutumaan, ja saattaa olla päinvastoin, että erityisesti ensi vaalikauden osalta on tulossa lisää menoja. Kun tiedetään valtiontalouden ahdas tila, niin se voi pakottaa säästöihin muualla, jos nämä taloustavoitteet eivät toteudu.

16.33 Maarit Feldt-Ranta sd: Arvoisa puhemies! Yhdyn myös siihen arvioon, että on erittäin hienoa, että meillä on tarkastusvaliokunta, jossa yli hallitus—oppositio-rajojen tehdään näitä linjauksia, ja sen takia niihin myös täytyy suhtautua sillä vakavuudella, riippumatta siitä, olemmeko hallitus- vai oppositiopuolueen edustajia.

Edustaja Heinonen käytti moneen otteeseen sanoja "toivon" ja "uskon", mitä sote-uudistuksessa tapahtuu, mutta on erittäin tärkeää, että me katsomme, mitä aidosti on tapahtunut. Tarkastusvaliokunta kiinnittää tässä yhdessä mietinnössään huomiota siihen, mitä tapahtui, kun perustoimeentulotuki siirrettiin Kelalle. Se tehtiin osana rakennepoliittista ohjelmaa pääministeri Kataisen hallituskaudella, ja silloin yhtenä perusteena käytettiin sitä, että siitä syntyisi kustannussäästöjä, että se vähentäisi sekä kuntien henkilöstömenoja että kustannusmenoja. No, nyt vuosia myöhemmin, kun tarkastusvirasto ja tarkastusvaliokunta ovat perehtyneet asiaan, tiedämme, miten tässä kävi. Etuusmenot kasvoivat lähes 90 miljoonaa euroa. Tarkastusvaliokunta kiinnittääkin tässä mietinnössään vakavaa huomiota siihen, että rakennepoliittiseen ohjelmaan sisältyneen uudistuksen taloudellinen peruste siirrolle osoittautui virheelliseksi ja siirrosta todettiin päinvastoin koituvan jatkossa lisäkustannuksia. Edelleen tarkastusvaliokunta toteaa, että valiokunta korostaa, että muutoshankkeet tulee ottaa uudelleen arvioitaviksi, jos hankkeiden lähtökohtaperusteluissa tapahtuu olennaisia muutoksia, ja huomauttaa, että päätöksenteon tulee pohjautua riittäviin, laadukkaitiin laskelmiin juuri sen takia, että sekä Valtiontalouden tarkastusvirasto, tarkastusvaliokunta että useat johtavat asiantuntijat ovat kyseenalaistaneet nämä kustannusvaikutukset. Sotessa on tähän toimeentulotuen siirtoon verrattuna tuhatkertainen taloudellinen intressi huolehtia veronmaksajien varojen asianmukaisesta käytöstä, ja sen takia nämä huolet täytyy, totta kai, etukäteen huomioida.

Punkt i protokollet PR 136/2017 rd

16.35 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vielä lopuksi tässä asiassa omalta osaltani kiinnitän huomiota valiokunnan päätösehdotuksen kohtaan 4, jossa valiokunta toteaa, että tehdään tarkka tutkimus: kun Kela vastaa perustoimeentulotuesta ja kunnat ovat tässä täydentämässä tätä Kelan järjestelmää ehkäisevän toimeentulotuen sekä sosiaalityön osalta, niin tästä tehtäisiin eduskunnalle raportti vuoden 2020 loppuun mennessä. On aivan oikein, että tätä asiaa seurataan, mutta kategorisesti perustoimeentulotuki kyllä Kelalle sopii.

Tietojärjestelmiä toki pitää kehittää. Kun joku uusi käytäntö otetaan käyttöön, tässä tapauksessa perustoimeentulotuen maksatuksessa, niin se on ihan selvä asia, että siinä alussa on kangertelua. Ne ovat ihan normaaleja käytäntöön liittyviä seikkoja.

Mutta joka tapauksessa on tärkeää pitää huoli siitä, että kun uusia uudistuksia tehdään, niin niistä myös sitten opitaan, että seurataan asiaa — niin kuin tarkastusvaliokunta mietinnössään on luvannut, että tämä asia otetaan tarkkailuun, ja se on erittäin positiivinen asia.

16.37 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Feldt-Ranta nosti esille tuon, että käytnä toivon ja uskon sanoja tässä sote-uudistuksen säästöistä puhuessani tai siitä, että menojen kasvupainetta voitaisiin taistella. Näin se vain valitettavasti on, että en usko, että kukaan pystyy tekemään millään mallilla sellaista sataprosenttisen varmaa laskelmaa, että vuonna 2040 Suomen kustannukset ovat tätä tai 2030 ne ovat tätä. Kyllä niihin aina liittyy tiettyjä epävarmuustekijöitä, esimerkiksi se, että lääketiede kehittyy kovaa vauhtia. Toisaalta se voi jossain tapauksessa laskea kustannuksia mutta joissain tapauksissa nostaa, eli tulee hoitomuotoja sellaisiin sairauksiin, mitä tänä päivänä ei vielä ole pystytty hoitamaan, ja ne myös maksavat tulevaisuudessa. Itse pidän sitä hienona, että näin myös tulee tapahtumaan.

Mutta olen aivan varma, että oikea-aikainen hoito, kun nykymallissa kolme viikkoa, jopa neljä viikkoa odotetaan lääkäriin pääsyä, jos pääsee oikea-aikaisesti lääkäriin, on lopulta säästö, aina kustannussäästö, kun pääsee varhaisessa vaiheessa hoitamaan niitä sairauksien oireita, mitä ihmisessä on. Se on myös inhimillistä, sillä on inhimillisyyshinta, ja siksi itse kannatan sitä, että köyhien ja pienituloisten ei tarvitsisi nykymallin mukaisesti viikkoja jonottaa vaan hekin pääsisivät nykymallia nopeammin lääkäriin. Ruotsissa on esimerkkejä siitä, että valinnanvapaus, joka on otettu, on lyhentänyt jonoja ja ihmiset ovat päässeet tulotasosta ja taustastaan riippumatta tasa-arvoisesti lääkärin vastaanotolle, ja itse pidän sitä arvokkaana.

16.39 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Tarkastusvaliokunnan vahvuus todellakin on se, että mietintömme ovat yksimielisiä ja esittämämme ponnet saavat silloin vahvan painoarvon eduskunnassa.

Pidän kyllä huomionarvoisena sitä, että Valtiontalouden tarkastusvirasto suhtautuu hyvin kriittisesti sote-uudistuksessa tavoiteltuihin säästöihin. Tähän uudistukseen sisältyy hyvin paljon riskejä, ja itse olen erittäin huolissani kansalaistemme palveluiden turvaamisesta ja ihmisten hyvinvoinnista tulevaisuudessa. Itse en niinkään kuin edustaja Heinonen usko hallituksen valinnanvapausmallin tuovan niitä parannuksia, mihin te itse usotte. Monet asiantuntijathan ovat päinvastoin epäilleet sitä, että esimerkiksi palvelusetelijärjestelmän laajentaminen teidän ehdottamallanne tavalla uhkaa meidän nykyisin kohtalaisen hy-

Punkt i protokollet PR 136/2017 rd

vin toimivaa erikoissairaanhoitoamme. [Timo Heinonen: Siitä on pykälät, että näin ei tahdu!]

Keskustelussa on ollut esillä myös perustoimeentulotuen siirtäminen kunnilta Kelalle, ja toden totta tämä siirto osoitti sen, että tällainen pienikin muutos voi aiheuttaa kaaosta ja katkosta palveluihin, ja tämä on juurikin se akilleenkantapää, mikä pitää kaikissa suurissa uudistuksissa jatkossa välttää. Toimeentulotuen osalta on keskeistä se, että sen saavat kaikki siihen oikeutetut, maksoi se sitten kuinka paljon tahansa, että jokainen, jolla on oikeus saada toimeentulotukea, saa sen, ja toki Kelalla on automaattisesti nämä tiedot hallussaan, ja myös se, että toimeentulotuen täydentäminen sillä harkinnanvaraisella tärkeällä osalla onnistuu. Muun muassa lasten harrastukset ovat tällainen tärkeä kysymys ja sitten keliaakikkujen ruokavaliokorvaus. On tärkeää, että jatkossa seuraamme, miten toimeentulotukijärjestelmä toimii ja hoituu juurikin näitten vähävaraisten ihmisten kannalta, heidän elämänsä ja arkensa kannalta.

16.41 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Heinosen innoittamana otan arjesta kiinni: Ulvilalainen vanhuspalveluasiantuntija eli neuvoston puheenjohtaja Jouko Vuohiniemi laittaa minulle kirjeen ja kertoo huolestaan tämän hetken julkisen terveydenhuollon ongelmakohdista juuri eläkeläisille ja vanhusväestölle. Sillä seutukunnalla vanhus ei voi tilata itselleen suoraan lääkäriä. Hän menee ensin sairaanhoitajalle, joka kustelee ja arvioi, tarvitseeko vanhus sairaanhoitoa.

Tässä tavallaan on kyse näiden edustaja Heinosen esille nostamien oikea-aikaisten palvelujen toteutumisesta, mikä on erittäin tärkeää: niiden pitää toteutua myös julkisen terveydenhuollon puolella, niin ettei tätä ongelmaa ole. Nyt meillä on se nopeatempoisempi, paremmin palveluita antava yksityinen, joka kylläkin sitten on kalliimpi sille henkilölle, mutta se mahdollistaa hyvävaraisten oikea-aikaisen hoidon ja sitä kautta on tuonut näitä. Mutta ongelma on todellinen, ja siinä mielessä korjattavaa on.

16.42 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on ehkä hyvä huomata, että valiokunta ilmeisesti on jossain työssään osunut aika lailla oikeaan, koska oikeastaan yhtään poikkeavaa sanaa ei ole näistä valiokunnan varsinaisista eduskunnan lausumaehdotuksista — ajattelen nyt muun muassa tätä budjetti- ja valvontavalta-asiaa, joka on tällainen täsmäohjaus meidän vanhaan perinteeseen, mitä voitaisiin vielä tehdä. On hyvä kuulla tämä salikeskustelu, joka osoittaa, että eduskunnassa on vahva tahto, että nämä pienet täsmäohjaukset tehdään, jotta eduskunta säilyy ratin käyttäjänä eikä eduskuntaa laiteta takapenkille eduskunnan budjettiasioissa. Niissähän todella merkittävä kannanotto on se, että mikäli EVM säilyy nykyisellään, niin tuotaisiin tämä rahankäyttö koko eduskunnan suuren salin päätettäväksi. Merkitystä on myös silläkin, että eduskunnan valiokuntien toimivaltuuksista pidetään ajan kehittyessä huolta.

Otan vielä yhden merkittävän lausuman, jolla uskon, että tulee olemaan iso jatko vaikutus. Se liittyy tähän kosteus- ja homeongelmaan. Valiokunnan kuulemisissa on osoittautunut, että vaikka on tehty paljon, niin tiedämme, että tämä kosteus- ja homeasia ei ole suinkaan, lähelläkään kunnossa. Se on ehkä pettymys, kuinka paljon hyviä tarkoituksia on sillä tavalla valunut hukkaan, että ei ole tullut sitä todellista muutosta. Viitataan vielä tähän Jätkäsaaren tilanteeseen, jossa nyt on paljastunut, että ei vain yksi uusi kerrostalo, puukerrostalo, vaan useampi parin vuoden sisään kärsii kosteus- ja homeongelmista, ja onhan se järkyttävää. Niinpä valiokunta esittääkin eduskunnan lausumaa, jossa velvoitetaan hallitus

Punkt i protokollet PR 136/2017 rd

käymään lävitse nämä vastuukysymykset rakentamisessa ja myös rakennusten ylläpidossa. Että kun kaikki nämä kosteus- ja hometalkoot ja tämä neuvonta eivät ole johtaneet riittävään lopputulokseen, niin täytyy katsoa myös tätä vastuupuolta ja pitääkö siinä tehdä joitain uusia ratkaisuja, jotka kääntävät peruuttamattomasti tämän rakentamisen laatutason siihen kohtaan, missä sen pitäisi Suomessa olla, eli että teemme pohjoisiin olosuhteisiin soveltuvia rakennuksia.

16.44 Maarit Feldt-Ranta sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen viittasi, käydesämme keskustelua näistä sotien kustannuksista ja niihin sisältyvistä mahdollisista riskeistä, Ruotsin malliin, ja tunnen tämän Ruotsin tilanteen erittäin hyvin: olen seurannut sitä todella tiiviisti kymmenen vuotta ja näitten vuosien aikana käynyt useasti Ruotsissa myös paikan päällä tapaamassa eri viranomaisia asian tiimoilta. Ja asia on juuri niin kuin edustaja Heinonen kertoi, eli se Ruotsissa otettu malli on lisännyt ihmisten hoitoon pääsyä. Kerroitte aivan oikein. Mutta jätätte, edustaja Heinonen, kertomatta sen toisen puolen eli sen, että kustannukset ovat merkittävästi — merkittävästi — Ruotsissa sillä mallilla nousseet. Myös eriarvoisuus on kasvanut sillä tavalla, että hyvin toimeen tulevien ja terveiden ihmisten palvelut ovat parantuneet huonosti voivien, paljon hoivaa tarvitsevien ihmisten kustannuksella. Siinä mallissa on myös tämmöinen epäoikeudenmukaisuus, ja sen lisäksi Ruotsissa nyt mietitään, miten voidaan suitsia sitä valtavaa voitontavoittelua, joka yksityisessä hoivabisneksessä on ja johon nyt virtaa tätä veronmaksajien rahaa. Tämä huoli on myös Suomessa syytä ottaa tosissaan.

Minulla ei ole mitään sitä vastaan, että varoja käytetään enemmän sosiaali- ja terveydenhoitoon. Niin kuin puheenvuorossani pöytäkirjassa sanoin, Suomi käyttää liian vähän — vähemmän kuin muut Pohjoismaat, vähemmän kuin OECD-maat keskimäärin — sosiaali- ja terveyspalveluihin. Mutta samalla, kun kannatan sitä, että lisäämme varoja sosiaali- ja terveyspalveluihin, kannatan myös hyvää hallintoa. Ei, edustaja Heinonen, ole järkevää, kun asiantuntijat, viranomaiset etukäteen ovat saaneet selville, että nyt suunniteltu sote-malli olisi kasvattamassa kuluja, ei taittamassa niitä, että me lakaisisimme semmoisen tiedon maton alle. Totta kai se on järkevää ottaa etukäteen valmistelussa huomioon.

16.47 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoski puhui juuri niin kuin tuo arki tavallisesti on — varsinkin maalaispitäjissä mutta myös monissa kaupungeissa — ja se vaatii muutosta. Edustaja Karimäki demonisoi ja toi esille uhkakuvia erikoissairaanhoidosta. Tässä lainsäädännössähän on tietyt järjestelmät, jotka rajoittavat palvelusetelin käyttöä sellaisissa tilanteissa, että se vaarantaisi esimerkiksi päivystystä. Ja näin pitää tietysti olla. Ei yksikään puolue ole sellaista järjestelmää kannattamassa, joka vaarantaisi esimerkiksi päivystyksen toimivuuden yhdessäkään meidän keskeisessä sairaalassamme.

Edustaja Feldt-Ranta toi esille Ruotsin mallin, ja tiedän ja olen myös luenut, että se on kustannuksia lisännyt — itse asiassa sen takia, että ihmisen jonossa pitäminen ei sillä hetkellä maksa, mutta kun hän pääsee hoitoon, niin luonnollisesti siinä vaiheessa maksaa. Mutta se säästö tulee siinä, että hän pääsee oikea-aikaisesti hoitoon ja todennäköisesti pienemmillä toimenpiteillä kuin silloin, jos hänen tilanteensa pahenee ja pitkittyy ennen kuin hän hoitoon pääsee. Itse olen melkein varma, että sote-menot tulevat olemaan Suomessa 10—15 vuoden päästä euromääräisesti enemmän kuin tällä hetkellä, mutta toivottavasti sitä kulmaa voidaan hivenen taittaa tällä järjestelmällä, mitä nyt ollaan tekemässä.

Punkt i protokollet PR 136/2017 rd

Valiokunnan puheenjohtaja toi hyvin esille vielä tätä toista keskustelua, mikä tässä oli, eli tätä rakentamisen puolta. Mutta sitten siihen toisena palasena luonnollisesti kuuluu se ylläpito, ja itse asiassa, kun asunto- ja ympäristöjaostossa olemme asiaa useampia kertoja käsitelleet, osa näistä sisäilmaongelmista johtuukin ylläpidon laiminlyönneistä, jo vaikkapa pelkästään ilmastoinnin säädöistä, siivouksesta, siivouksen tasosta tai jopa siivouksessa käytetyistä aineista ja monesta muusta. Eli tämä on hyvin monipolvinen asia, ja sen takia tässä tarvitaan toimenpiteitä monella eri tasolla.

16.49 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vielä tästä sote-uudistuksesta, mistä nyt on muutama puheenvuoro jo käytetty. Omalta osaltani totean vielä sen verran, että tämä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistaminen varmaan lähtee siitä tarpeesta, että sitä on pitkään yritetty, kun sille on havaittu olevan selvää tarvetta eri valtakunnan osilla — sanotaan maaseutukunnat — ja sitten, jos katsotaan toisella puolella kaupunkia, jossa on valtavasti työpaikkoja ja valtavasti asukkaita ja veronmaksajia, siellä taas palvelut pelaavat joltisenkin verran paremmin, eivät välttämättä erittäin hyvin sielläkään. Mutta kuitenkin tässä asiassa on paljon kehittämistä ja uudistamista. Se on selvä asia, että se, mikä toimi 30 vuotta sitten, ei välttämättä enää toimi. Eli kyllä meidän on ajan mukana pysyttävä.

Mutta se, mikä tässä sote-keskustelussa on mielestäni jäänyt liian vähälle huomiolle, on se, että näiden maaseutukuntien osalta se, mikä on se todellinen syy, mikä on tälle sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamiselle sen tarpeen aiheuttanut, on pitkälti se, että elinkeinojen kehittämisessä nämä maaseutukunnat ovat törmänneet sen kymmenen kertaa joka asiassa siihen valtavaan muuriin, että ei voida jotakin tehdasta tai jotakin investointia tehdä. Minulla on kotikunnastani kokemuksia, hyvin pahoja kokemuksia, siitä, että kun joku esittää vaikka 10 000 hehtaarin suojelualueita, niin täällä päässä Suomea alkaa valtava huuto, että se on tehtävä ja heti. Mutta annapas, jos minä esitän, että tuonne pitäisi saada tuommoinen investointi, että saadaan sata uutta työpaikkaa, niin hirvittävä vastustus alkaa. Silloin rupeaa löytymään leppäkertuista lähtien kaiken maailman siivekkäitä, joita pitää suojella, vaikkei niitä koskaan siellä olisi ollutkaan.

Kyllä meidän Suomen eduskunnassa, tässä talossa, pitää hieman katsoa niiden omien lainsien yli, mikä on Suomen paras, koska Suomen parasta edustaa tänä päivänä aivan varmasti se, että elinkeinot kehittyvät koko Suomessa. Jos me keskitämme vain tänne pääkaupunkiseudulle kaiken, niin se on ihan varma, että jonain päivänä tämä kupla puhkeaa. Sitten on kyllä tarkastusvaliokunnalla muutakin kirjoitettavaa kuin sisäilmaongelmat.

16.51 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Pahoittelen, että tulen vasta nyt mukaan keskusteluun. Oli tuossa toinen kokous, mutta halusin osallistua, koska olen tarkastusvaliokunnan varajäsen ja aina silloin tällöin mukana näissä käsittelyissä ja pidän tarkastusvaliokunnan työtä kaiken kaikkiaan hyvin merkittävänä. Jälleen kerran näistä asiakirjoista, mitkä nyt ovat käsittelyssä, voin todeta, että tärkeitä, isoja kokonaisuuksia on käsitelty. Siksi näin muutama sana omaltakin osaltani niistä.

Kuuntelin tuossa tänne saapuessani, että täällä on ollut sote esillä — eikä suotta. Nimitäin näissä tarkastusvaliokunnan mietinnöissähän on tarkasteltu muun muassa Kela-kysymystä. Minusta on ollut hyvin tärkeää ja aiheellista, että tässä tulee todetuksi tämä tietty ongelma, mikä tapahtui siinä vaiheessa, kun Kelalle siirrettiin tehtäviä. Kävikin niin, että kustannukset karkasivat. Kun ne olosuhteet, joista oltiin kuviteltu, että niitä on olemassa silloin, kun toimeentulotuki siirretään Kelalle, jo muuttuivat, niin siitä huolimatta vietiin

Punkt i protokollet PR 136/2017 rd

eteenpäin tätä uudistusta. Lopputuloksena olemme nähneet, että kustannukset karkasivat. Se on tärkeää, että valiokunta sen toteaa ja samoin myös sen, että kaikki me tiedämme sen hyvin ikävän tapahtumasarjan, mikä sitten tuli liittyen muun muassa tietojärjestelmien toimimattomuuteen ja muuhun. Siksikin on hyvin tärkeää, että tarkastusvaliokunta omassa mietinnössään toteaa, että tällaiset eivät saisi aiheuttaa sitä, että ihmisille tulee tilanteita, joissa toimeentulo vaarantuu. Nämä ovat tärkeitä periaatteita, ja se on hyvä myös eduskunnan tarkastusvaliokunnan ja sitä kautta koko eduskunnan todeta.

Sillä tavalla tässä mielestäni on selkeä linkki ja yhteys tähän tämänhetkiseen sote-uudistukseen. Eli jo nyt voimme ennakoida kaikkien asiantuntijoiden huolta kuunnellen, että ei varmasti näillä suunnitelmilla, mitä hallituksella on ollut matkan varrella, tule käymäänkään niin ihanteellisesti kuin hallitus on kuvitellut, että nyt sitten kustannussäästö on 3 miljardia, kaikki menee hyvin. Päinvastoin, asiantuntijat varoittavat isosti, että näillä malleilla, tällä markkinaehtoistamisella tulemme tuhoamaan koko suomalaisen, periaatteiltaan hyvin toimivan terveydenhuolto- ja sosiaalijärjestelmämme. Kun nämä ovat niin huolettavia asiantuntijalausuntoja, mitä matkalla olemme kuulleet sotesta, niin voisi tästä ehkä oppia, että mikäli näyttää siltä, että ei käy niin kuin ne hienot tavoitteet sanovat, niin kannattaisi jo etuajassa näihin asioihin puuttua ja ehkä sitten peruuttaakin, jos viisaalta tuntuu.

Puhemies! Tässä on muitakin tärkeitä kysymyksiä. Totean lämmöllä, että tarkastusvaliokunta on nostanut myös vastuukysymykset rakentamisessa esiin. Se on erittäin tärkeää. Kun valtavasti tulee ihmisiltä palautetta, yhteydenottoja siitä, että homeongelmia ja muita kosteushaittaongelmia on enemmän ja enemmän — en muuten ymmärrä, miten niitä vielä tänä päivänäkin on jopa uusissa rakennuksissa, meidän tilanteemme ei ole ihan hyvä — niin on hyvin tärkeää, jotta välttyisimme monilta traagisilta kohtaloilta, myös se, että vastuukysymykset selkeytetään ja tiedetään, kuka on milloinkin vastuussa ja missä vaiheessa. Se on mielestäni tärkeä kannanotto tarkastusvaliokunnalta kaiken kaikkiaan.

Puhemies! Sitten ehkä vähän toisenlaiseen aihealueeseen. Mielestäni, kun eduskunnan budjetti- ja valvontavaltaa tarkastusvaliokunta on omalla tutkimuksellaan käsitellyt, tämä on tärkeä asia kaiken kaikkiaan. Itsekin olin pitkään valtiovarainvaliokunnan jäsen, ja minulla on kiinnostusta näihin asioihin kaiken kaikkiaan. Yksi, mitä olemme tässä salissakin paljon pohtineet joissain tilanteissa ja mikä täällä nyt valiokunnan kannanottoehdotuksenakin on, on Euroopan unionin ulottuvuus ja se, että kaiken kaikkiaan varmistamme, että meillä, eduskunnalla, on mahdollisuus vaikuttaa Euroopan unionin asioihin. Toki periaatteiltaan meillä on paljon paremmin kuin monessa muussa parlamentissa — jo etuajassa eduskunta saa evästä — mutta siitä huolimatta monta kertaa tämä oikea-aikaisuus askarruttaa, ja siksi on tärkeää, että tähän kiinnitetään huomiota.

Ja mitä tärkein on havainto näistä tietynlaisista rahoitusohjelmista, mitä tulevaisuudessa toivottavasti emme näe, mutta jos niitä tulee, niin olisi hyvin tärkeää, että näistä koko eduskunta voisi päätökset tehdä. Niinpä täällä eduskunta tämän kannanoton mukaan edellyttää, että hallitus selvittää tarpeen lakimuutoksille, joiden perusteella uusista EVM-rahoitustukiohjelmista päättäminen on koko eduskunnalla, mikäli EVM:n rooli säilyy nykymuotoisena ja sen päätöksentekoon kuuluvat jäsenmaan kannanotot. Olemme sitä usein pohtineet, että kyllähän täytyisi olla niin, että kaiken kaikkiaan, kun näistä tukipaketeista päätetään, koko eduskunta voi käydä niistä avointa keskustelua julkisella foorumilla. Tällä hetkellä ne ovat suuressa valiokunnassa. Hyvä, että ovat edes siellä, mutta tarvetta tälle keskustelulle koko salissa on. Siksi tämä kirjaus on hyvin tärkeä, koska onhan tässä käynyt

Punkt i protokollet PR 136/2017 rd

niin, että jo tälläkin kaudella olemme nähneet Kreikan kolmannen tukipaketin ja muun muodostumisen, ja näistä asioista on kyllä tarvetta myös julkiselle keskustelulle.

Puhemies! Vaikka olen puhunut jo pitkään, niin haluan vielä yhden asian todeta. Se on taas mittakaavaltaan vähän pienempi mutta tärkeä, periaatteellinen kysymys eduskunnan budjettivallan osalta. Se on se, että valiokunta toteaa, että tästedes, jos kävisi — toivottavasti ei kävisi — niin ikävästi, kun eduskunta tekee aina joulukuussa näitä omia lisäyksiään — aivan liian usein käy niin — että sitten seuraavana vuonna ne eduskunnan lisäykset on leikattu ja ajatellaan, että taas kerran eduskunta sitten sen oman budjettivaltansa käyttää tekemällä ne samat lisäykset, mitkä sitten on hallitus välillä poistanut, tässä tulee tärkeä edellytys, että jos näin tapahtuu, jos ei ministeri sisällytä omaan esitykseensä ja hallitus omaan esitykseensä näitä eduskunnan lisäyksiä, niin pitää perustella, miksi. Pidän tätä viisaana periaatteena. Ja koska olin jo pitkään ollut kansanedustajana ja toiminut valtiovainvaliokunnassa ennen kuin itsestäni tuli viime kaudella ministeri, niin eduskunnan opastuksesta jo silloin oma toimintaperiaatteeni oli se, että minä muuten pidin ne eduskunnan lisäykset siinä omassa esityksessäni, kun tiesin, että moitteita tulee, jos en, ja muutenkin ne olivat tärkeitä asioita ja ne oli syytä pitää. Minusta vähintä, mitä sitten hallituksen ja ministereiden on tehtävä, mikäli näitä ei ole, on perustella, miksi näin.

16.58 Ari Torniainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on todella iso asia, ja siitä riittäisi tietysti puhuttavaa vaikka kuinka pitkään, mutta omalta osaltani haluan kiittää edustaja Heinäluomaa ja myöskin edustaja Viitasta siitä, että nostitte esille tärkeän asian, nimittäin rakentamisen laadun ja myöskin ne vastuut, kun rakentamisen laadussa ilmenee ongelmia — sen, kenelle ne vastuut sitten kuuluvat niissä. Aivan liian paljon joudutaan käymään oikeustaisteluja vastuista ja myös seurauksista, ja niistä kärsivät sitten nimenomaan ne asukkaat kaikkein eniten.

Itseäni tietysti huolestuttaa se, minkä oikeastaan edustaja Heinäluoma jo otti esille, eli se, että Jätkäsaaren puukerrostaloja — jotka nyt ovat aivan ainutlaatuisia Suomessa, on ensimmäistä kertaa oikeastaan lähdetty rakentamaan korkeita kerrostaloja, ja ne ovat tavallaan koetekniikkaa siinä, että on massiivirakenteita puusta ollut — rakennettiin nimenomaan kokeiluna ilman sääsuojia ja se myöskin on aiheuttanut tietysti niitä ongelmia. Itseäni huolestuttaa myöskin se, että niihin mikrobivaurioihin, mitkä olivat jo pitkään tiedossa siellä, noin puoli vuotta, ei aikanaan puututtu. Että olisi toivonut, että siellä olisi puututtu.

Mutta kaiken kaikkiaan näihin sisäilmaongelmiin, mitä taloissa, asunnoissa on, tulee kiinnittää yhä enemmän huomiota. Itseäni lämmitti se, että viime viikolla keskustelimme hallituksen ohjelmasta, siitä Terveet tilat -paketista, jota nytten käsitellään ja joka on myöskin lausunnoilla ja ensi vuoden puolella tulee meille uudelleen sitten valmista tavaraa todennäköisesti ja toivottavasti myöskin tietoa siitä, miten konkreettisiin toimenpiteisiin tulevana vuosina tulee ryhtyä, jotta saamme terveempiä rakennuksia toteutettua.

17.01 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! En malta olla kommentoimatta tähän äskeiseen aihealueeseen liittyen, koska itsekin pidän sitä hyvin tärkeänä, että tämä asia nostetaan esille. Varmasti on niin, että me tarvitsemme niitä konkreettisia toimenpiteitä ja me tarvitsemme myös viisautta nähdä sen kokonaisuuden, että toisaalta esimerkiksi säätelyllä emme aiheuta lisäongelmia, ja toisaalta taas niinpäin, että jossain määrin säätelyä kyllä tarvitaan, koska kyllä esimerkiksi sääsuojaus on mitä tyypillisin esimerkki, että se vain täy-

Punkt i protokollet PR 136/2017 rd

tyy olla, piste. Kaikki ymmärtävät, ihan maalaisjärjelläkin, että jos ei sääsuojausta ole, niin hyvää ei seuraa, syntyy sutta ja sekundaa, ja näin ei tietenkään tänä päivänä tulisi olla.

Puhemies! Se, mikä tässä vähän ehkä huolestuttaa, on sitten se, ovatko tällä hetkellä riittävät ne resurssit esimerkiksi korjata näitä vaurioita, kun valitettavasti niitä syntyy: ovatko ne riittävät kuntien tasolla, esimerkiksi nämä homekoulut. Tampereella olemme esimerkiksi tehneet päätöksen nyt lähteä ihan ohjelmallisemminkin katsomaan näitä lasten työpaikkojen eli koulujen ja päiväkotitilojen peruskorjaustarpeita. Siihen on oltava resurssit. Näinä aikoina täytyy investoida näihin kohteisiin. Mutta sitten esimerkiksi SDP:n omassa budjettivaihtoehdossamme meidän esitämme myös valtion mukaantuloa tällaisiin korjauksiin. Se on viisasta ja järkevää politiikkaa. Sillä saadaan sekä työllisyyttä parannettua että sitten terveellisempää asuin- ja elinympäristöä, ja tämän vuoksi myös nämä seikat on mielestäni hyvä ottaa huomioon tässä kokonaisuudessa.

Puhemies! Ihan loppuun vielä palaan: Tietenkään tämä kaikki ei ole vain rahasta kiinni, vaan on myös tärkeää, että se koko tietynlainen kokonaisuus on hallinnassa. Siihen liittyy muun muassa erityisesti tämä tarkastusvaliokunnan nostama vastuukysymys ja näiden asioiden selkeys, jotka omalta osaltaan myös ennaltaehkäisevät virheiden syntyä.

17.03 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Kiitän eduskuntaa kannustavasta suhtautumisesta. Ja samalla kun kiitän vielä valiokunnan jäseniä erinomaisen hyvästä yhteistyöstä näiden mietintöjen valmistamisessa, uskon, että eduskunnan yksimielisyys, kun käymme päätöksentekoon sitten lausumien osalta, on vahva viesti hallitukselle ja kaikille asianosaisille siitä, että eduskunta on yksituumaisesti näiden tehtyjen ehdotusten kannalla.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen godkände utskottets förslag till ställningstagande med anledning av berättelse B 14 och 9/2017 rd. Ärendet slutbehandlat.